

Un demolidor estudi de les caixes posa en evidència el model actual

- «Crea diferències de recursos difícilment justificables per les necessitats», assenyala
- Funcas considera il·lògic que les zones riques rebin menys ingressos per càpita

SALVADOR SABRIÀ

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 23.06.09

No té gaire sentit que els residents a les regions més riques rebin menys recursos per càpita. Aquesta afirmació no correspon a cap dirigent polític, sinó a Ignacio Zubiri, catedràtic d'Hisenda de la Universitat del País Basc, i forma part de l'estudi publicat per la Fundació de les Caixes d'Estalvis (Funcas) sobre els efectes de l'actual sistema de finançament autonòmic. La publicació d'aquest article per part de les caixes d'estalvis no podia ser més oportuna, ja que coincideix amb el que s'espera que sigui l'últim tram de la negociació d'una nova fórmula de distribució dels recursos entre les diferents autonomies.

L'estudi elaborat per Funcas es basa en paràmetres estrictament econòmics i posa en evidència en les seves conclusions que «el resultat de l'actual sistema és qüestionable» perquè crea en l'àmbit financer «diferències de recursos que són difícilment justificables per diferències de necessitat».

En l'explicació d'aquest punt, Zubiri és molt didàctic: «¿Per què un ric que visqui en una comunitat autònoma pobra ha de tenir dret a més prestacions, de mitjana, que un pobre que visqui en una regió rica?». I la seva resposta és encara més diàfana: «No hi ha cap raó».

De l'anàlisi dels efectes de l'aplicació del sistema de finançament actual es conclou que ha fracassat a l'hora d'intentar quadrar l'aportació dels recursos necessaris per finançar les competències transferides amb la igualtat en la cobertura de les necessitats de les autonomies riques i les autonomies pobres.

REDISTRIBUCIÓ FALLIDA

Malgrat tots els seus defectes, la fórmula vigent ara com ara podria tenir la bondat d'exercir un efecte de redistribució clar entre comunitats. Però tampoc ho fa. Les tres autonomies del sistema general (sense computar les que compten amb un concert) que disposen d'un producte interior brut (PIB) per sobre de la mitjana (Madrid, Catalunya i les Balears) financen les altres comunitats, però el problema és que a aquest grup s'hi afegeix, «sorprenentment», també el País Valencià, que està per sota de la mitjana.

No és l'única incoherència en aquest punt. Hi ha autonomies amb una riquesa similar entre elles que acaben obtenint un finançament molt inferior.

La conclusió és que la distribució dels recursos resultant del sistema actual, «encara que intenta basar-se en la necessitat, en la pràctica introdueix un elevat grau d'arbitrarietat i inequitat».

Entre els aspectes positius, Funcas destaca que aquesta fórmula atorga a les autonomies una capacitat fiscal molt més elevada que la que s'ha utilitzat fins ara i que els permetria, si volguessin, obtenir uns ingressos addicionals en molts casos. De totes maneres, aquesta competència únicament s'ha utilitzat en la majoria dels casos, constata Zubiri, «amb l'objectiu d'oferir una cara amable al contribuent». Com a exemple d'això destaca la proliferació de deduccions autonòmiques a l'IRPF i l'eliminació de l'impost de successions o el de donacions.

CONCERT DESAFINAT

Les caixes també han publicat una anàlisi econòmica sobre el concert vigent pel qual es regeixen les relacions fiscals entre el País Basc i l'Estat des de l'any 2002. I la conclusió, en termes quantitius, és d'aquelles que creen polèmica: en efecte, en el període d'aplicació de l'última quota quinquennal (2002-2006), la Hisenda foral ha aportat a la central 2.500 milions d'euros menys dels que els correspondria en concepte de quota i d'ajust per IVA.